

การพัฒนานวัตกรรมเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ ทางการเกษตรในพื้นที่ชุมชนบัวสลี อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย

วันที่รับบทความ : 05/05/63
วันที่แก้ไขบทความ : 04/06/63
วันที่ตอบรับบทความ : 23/11/63

จริญญา คนแรง¹
มิ่งขวัญ สมพฤษ²
ไพโรจน์ ด้วนนคร³
นงนุช ศรีเล็ก⁴
วิบูลพร วุฒิกุล⁵

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้เป็นการพัฒนานวัตกรรมเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรในพื้นที่ชุมชนบัวสลี อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่มีความเหมาะสมต่อชุมชนและสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการคัดเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่มีศักยภาพผลการวิจัยพบว่า จากการลงพื้นที่ในกลุ่มของวิสาหกิจชุมชนสามารถคัดเลือกตัวอย่างของผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่มีความเข้มแข็งและมีการผลิตสินค้าทางการเกษตรอย่างต่อเนื่องโดยได้คัดเลือกกลุ่มผลิตภัณฑ์กล้วยฉาบภายใต้กระบวนการผลิตที่มีปัญหาในด้านการเก็บรักษาและระยะเวลาในการจำหน่ายจึงมีการพัฒนานวัตกรรมและการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่มีความเหมาะสมต่อชุมชนโดยพบว่าเครื่องอบแห้งผลิตภัณฑ์กล้วยฉาบขนาด 20 กิโลกรัม โดยใช้รูปแบบของการใช้ลมร้อนและควบคุมอุณหภูมิที่ 70 องศาเซลเซียส ช่วยให้มีรสชาติดีขึ้นและช่วยยืดระยะเวลาการเก็บรักษาของผลิตภัณฑ์ให้ยาวนานขึ้น และการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการคัดเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่มีศักยภาพ พบว่า เมื่อนักวิจัยได้สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อสร้างพลังและการกระตุ้นเพื่อให้เกิดการยอมรับรูปแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรให้ไปในทิศทางเดียวกันและเกิดการแบ่งกลุ่มของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเป็นหมวดหมู่ประกอบด้วย 1) กลุ่มทางด้านการทำเกษตร 2) กลุ่มแปรรูปอาหาร 3) กลุ่มสมุนไพร 4) กลุ่มผ้า 5) กลุ่มหัตถกรรม จากทั้งหมด 22 กลุ่มวิสาหกิจชุมชน และนอกจากนี้ในการสัมมนากลุ่มได้ตกลงผลการสร้างแบรนด์กลางและบรรจุภัณฑ์ของชุมชนเพื่อให้ทราบแหล่งที่มาของผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากชุมชนบัวสลี อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย

คำสำคัญ : การพัฒนานวัตกรรม มูลค่าเพิ่ม ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร การถ่ายทอดเทคโนโลยี

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย อีเมล: jarun.kho@cr.ru.ac.th

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

³ รองศาสตราจารย์ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

⁴ อาจารย์ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

⁵ อาจารย์ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

Innovation Development for Agricultural Products Value Adding in Buasalee Community Amphoe Maelao Chiang Rai Province

Received : 05/05/2020

Revised : 04/06/2020

Accepted : 23/11/2020

Jarun Khonrang¹

Mingkwan Somphruek²

Piroj Duangnakorn³

Nongnoot Srilek⁴

Viboonporn Wutthikun⁵

Abstract

This research focuses on innovation development for agricultural product value adding in Buasalee Community, Amphoe Mae Lao, Chiang Rai Province. The purposes of this research are to deliver an appropriate technology for the community and to encourage the participation of the community in order to select the potential agricultural products. During survey of community enterprises, the sample of potential agricultural products, which is banana crisps production, was chosen. This banana crisps production had some difficulties of storage method and period of distribution. The researchers therefore developed the innovation and suitable technology, which is banana crisps oven, in order to fix the problem. The capacity of this oven is 20 kilograms with hot air usage and temperature control at 70 degree Celsius. Using this oven provides better taste of banana crisps and extends preservation period. In the meantime, using group seminar of community enterprise effectively gives greater participation and awareness of product development. Consequently, a total of 22 community enterprises is divided into 5 groups which are agriculture, food processing, herbs, textiles and handicraft. Moreover, all community enterprises agree to use common branding for all products and packaging in order to generate the identity of products from Buasalee Community, Amphoe Mae Lao, Chiang Rai Province

Keywords: Development, Value adding, Agricultural Products, Suitable Technology

¹ Assistant professor Faculty of Industrial Technology, Chiang Rai Rajabhat University E-mail: jarun.kho@crri.ac.th

² Assistant professor Faculty of Industrial Technology, Chiang Rai Rajabhat University

³ Associate professor Faculty of Industrial Technology, Chiang Rai Rajabhat University

⁴ Lecturer Faculty of Industrial Technology, Chiang Rai Rajabhat University

⁵ Lecturer Faculty of Industrial Technology, Chiang Rai Rajabhat University

บทนำ

ชุมชนตำบลบัวสลี อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงราย เป็นชุมชนที่มีวิถีชีวิตที่เรียบง่ายและสงบสุข มีระยะทางห่างจากตัวจังหวัดเชียงราย เพียง 18 กิโลเมตร เป็นชุมชนที่มีแหล่งทรัพยากร ดิน น้ำ และป่าไม้ที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีภาษาและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เป็นของตนเอง ผู้คนในชุมชนมีความรักใคร่ปรองดอง สามัคคีกันอย่างเครือญาติ ที่เข้มแข็งช่วยเหลือเกื้อกูลกันเป็นอย่างดี ช่วยกันเป็นหูเป็นตา คอยสอดส่องดูแลชุมชนเป็นอย่างดี ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลักทางการเกษตร รับจ้างทั่วไป ค้าขาย และรับราชการ อาชีพเสริม ได้แก่ การทอผ้า การทำเครื่องปั้นดินเผา การแปรรูปอาหารจากพืชเกษตร การตัดเย็บเสื้อผ้าของกลุ่มสตรี การเพาะเห็ด การกลั่นกรรมประเภท ไก่ สุกร โค เป็นต้น นอกจากนี้ชุมชนยังมีหมู่บ้านวัฒนธรรมรองปลายนาซึ่งมีวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์โดยจะได้สัมผัสบรรยากาศที่เป็นธรรมชาติ ชมการทำเครื่องปั้นดินเผาแบบพื้นเมืองล้านนาเพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การทำหม้อ ต้มยาสมุนไพร กระถาง เตาประสิทธิภาพสูงประหยัดพลังงาน การจัดสภาพภูมิทัศน์ในหมู่บ้านที่มีรั้ว ต้นชา และซุ้มบอกเลขที่บ้าน แบบสถาปัตยกรรมล้านนาเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของชุมชน ดังนั้นพื้นที่ชุมชนตำบลบัวสลีจึงเป็นพื้นที่เหมาะสำหรับใช้เป็นแหล่งศึกษาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและประเพณี

ปัจจุบันการทำอุตสาหกรรมวัตถุดิบด้านการแปรรูปผลผลิตที่ได้จากการเกษตรนั้น มีการแปรรูปที่หลากหลายรูปแบบ ซึ่งแต่ละรูปแบบนั้นจะเน้นในเรื่องของคุณภาพของผลผลิตที่ได้ และวัตถุดิบที่นำมาแปรรูปก็มีหลายชนิดไม่ว่าจะเป็นผลไม้ต่าง ๆ ที่นิยมนำมาแปรรูปด้านการอบหรือพืชผลทางการเกษตรอื่น ๆ เช่น พริก กล้วย ชিং ข่า ฯลฯ เป็นต้น ซึ่งในการอบวัตถุดิบให้แห้งจะช่วยให้เก็บไว้ได้นาน ดังนั้น จึงทำให้มีผู้คิดค้นสร้างตู้อบที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นตู้อบแบบใช้ไฟฟ้า แบบใช้แก๊สหุงต้มหรือปัจจุบันยังมีตู้อบที่ทำการอบโดยใช้พลังงานจากแสงอาทิตย์เข้ามาช่วยในการอบ (ทองศักดิ์ วัฒนา, 2554, ออนไลน์) นอกจากนี้ยังมีตู้อบในรูปแบบอื่น ๆ ที่สามารถทำการอบและสามารถเก็บผลผลิตที่ได้จากการไว้ได้นาน และจากการที่คณะผู้วิจัยได้ไปสำรวจพื้นที่ในจังหวัดเชียงราย พบว่า ชุมชนส่วนใหญ่มีการตากผลผลิตทางการเกษตรโดยการตากแดดโดยเฉพาะชุมชนตำบลบัวสลี อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงราย เกษตรกรได้ทำการตากผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งถ้าบางวันสภาพอากาศไม่มีแดดหรือมีฝนตกผู้ผลิตก็ไม่สามารถทำการแปรรูปผลิตภัณฑ์ได้ นอกจากนั้นอากาศที่ชื้นก็ยังทำให้ผลิตภัณฑ์เป็นราได้

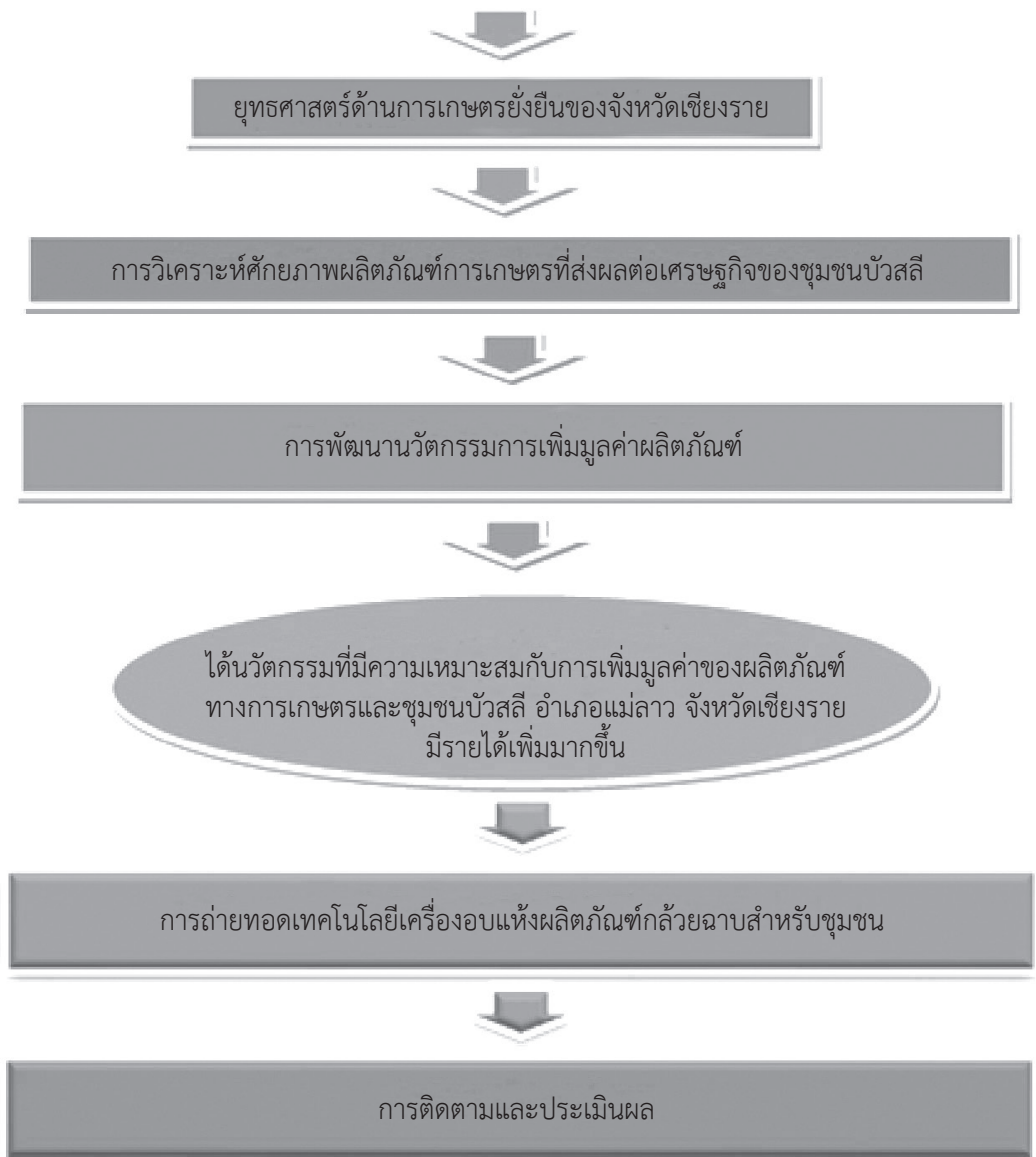
ดังนั้นทางผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการพัฒนานวัตกรรมเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรในพื้นที่ชุมชนบัวสลี อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงราย เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าของชุมชนเป็นการส่งเสริมให้ชุมชนสามารถสร้างรายได้และพัฒนาชุมชนให้มีความยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเป็นการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่มีความเหมาะสมต่อชุมชน
2. เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการคัดเลือกผลผลิตทางการเกษตรที่มีศักยภาพ

กรอบแนวคิด

การพัฒนานวัตกรรมเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรในพื้นที่ชุมชนบัวสลี อำเภอมะนัง
จังหวัดเชียงราย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่างคือกลุ่มวิสาหกิจของชุมชนตำบลบัวสลีในการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยกลุ่มที่เลือกเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ คือเพื่อการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่มีความเหมาะสมต่อชุมชน และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการคัดเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่มีศักยภาพของชุมชนบัวสลีโดยผู้นำหรือตัวแทนกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ชุมชนบัวสลี อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงราย โดยการสนทนากลุ่ม (Focus group) เพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมปัจจัยที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก (SWOT Analysis) สอดคล้องกับ ช่อมาลา มานะ และ อารณ โอภาสพัฒนากิจ (2560, หน้า 527-533) ในการจัดการผลิตผลทางการเกษตรที่มีประสิทธิภาพต้องขึ้นอยู่กับศักยภาพของชุมชน)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการดำเนินงานวิจัยประกอบด้วย

1. แบบสำรวจพื้นที่ชุมชน (Community survey) สำรวจพื้นที่และพืชผลทางการเกษตร การแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร และการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของชุมชนบัวสลีเพื่อนำมาวิเคราะห์หาศักยภาพผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรชุมชนบัวสลี อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงราย
2. การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ของตัวแทนชุมชนบัวสลี โดยเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมมีโอกาสแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ ผู้วิจัยทำการจัดบันทึกการสนทนาเพื่อนำมาวิเคราะห์หาศักยภาพผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรชุมชนบัวสลี อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงราย
3. การทดลองนวัตกรรมที่เหมาะสมกับความต้องการและปัญหาของชุมชนและสามารถพัฒนาต่อยอดให้สามารถเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรให้มากขึ้นโดยคัดเลือกจากกลุ่มวิสาหกิจในชุมชนที่มีความเข้มแข็งและพร้อมใช้เทคโนโลยีในการต่อยอดและมีพื้นที่เหมาะสม

การรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Data) และการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field Data) ทำให้ข้อมูลที่ได้มาเป็นลักษณะการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การรวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์ศักยภาพผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจของชุมชนบัวสลี เพื่อการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการคัดเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่มีศักยภาพ และการวิเคราะห์ศักยภาพผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจของชุมชนบัวสลี เน้นการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลัก เพื่อค้นหาศักยภาพผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่มีผลต่อเศรษฐกิจของชุมชนบัวสลี มีการออกแบบการวิจัยที่ยืดหยุ่นได้ นักวิจัยเป็นเครื่องมือสำคัญในกระบวนการวิจัย และการสนทนากลุ่มเป็นวิธีการหลักในการเก็บข้อมูล และเน้นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย ซึ่งผู้วิจัยได้แยกประเภทของข้อมูลออกตามแหล่งที่มา ดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือ ข้อเท็จจริงหรือรายละเอียดที่ผู้เก็บข้อมูลลงมือเก็บด้วยตนเองได้มาจากแหล่งกำเนิดที่แท้จริงของผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของชุมชนตำบลบัวสลี อำเภอมะลาว จังหวัดเชียงราย เช่น ข้อมูลจากการสำรวจพื้นที่ชุมชน การสนทนากลุ่มกับตัวแทนชุมชน โดยใช้การจดบันทึก การบันทึกภาพนิ่ง และภาพเคลื่อนไหว

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือ ข้อเท็จจริง หรือรายละเอียดที่ผู้อื่นรวบรวมไว้อย่างเป็นระบบ สามารถนำมาเป็นข้อมูล โดยไม่ต้องลงมือเก็บรวบรวมเอง เช่น ข้อมูลจากหนังสือหรือตำรา สารานุกรม เอกสารเผยแพร่ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ศักยภาพผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของชุมชนเพื่อนำมาเปรียบเทียบกับข้อมูลที่ได้จากชุมชนตำบลบัวสลี อำเภอมะลาว จังหวัดเชียงราย

3. ข้อมูลจากการทดสอบเครื่องมือ คือ ผลการทดสอบจากการสร้างอุปกรณ์อบแห้งกล้วยฉาบนำไปทดลองเพื่อให้ได้ค่าที่เหมาะสมและนำผลที่ได้มาหาประสิทธิภาพของอุปกรณ์เพื่อให้ตรงตามความต้องการของชุมชนและได้มาตรฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการนำข้อมูลที่ได้จากเครื่องมือเก็บรวบรวม ข้อมูลเชิงคุณภาพ คือ สำรวจพื้นที่ และการสนทนากลุ่ม โดยก่อนการวิเคราะห์จะดำเนินการ ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลจากนั้นจึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.1 การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

1.2 การจำแนกและจัดระบบข้อมูล (Typology and Taxonomy)

1.3 การวิเคราะห์สาเหตุและผล (Cause and Effect Analysis)

ผลการวิจัย

ผลการถ่ายทอดเทคโนโลยีมีความเหมาะสมต่อชุมชน

1.1 การดำเนินงานภายใต้กระบวนการส่งเสริมชุมชนโดยใช้นวัตกรรมเพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีที่มีความเหมาะสมต่อชุมชนจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากชุมชนในการสะท้อนปัญหาการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่ส่งผลกระทบต่อมูลค่า อายุการเก็บรักษา รวมถึงคุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่ได้โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อให้สามารถพัฒนานวัตกรรมให้มีความเหมาะสมตรงตามความต้องการของชุมชนให้สามารถนำไปใช้ในการเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร

ภาพที่ 3 การลงพื้นที่เพื่อระดมความคิดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร

ผลการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการคัดเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่มีศักยภาพ

การวิเคราะห์ศักยภาพผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจของชุมชนบัวสลีโดยมีผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 คือ สร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการคัดเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่มีศักยภาพ โดยผู้วิจัยได้สร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการคัดเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่มีศักยภาพ และการวิเคราะห์ศักยภาพผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจของชุมชนบัวสลีโดยการจัดเวทีการสนทนากลุ่ม (Focus group) เมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2561 ณ องค์การบริหารส่วนตำบลบัวสลี อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย โดยมีหัวหน้าและตัวแทนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบัวสลีเข้าร่วมสนทนากลุ่มในครั้งนี้ 22 กลุ่ม ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบัวสลีในการเข้าร่วมการจัดเวทีการสนทนากลุ่ม (Focus group)
เรื่อง “การวิเคราะห์ศักยภาพผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจของชุมชนบัวสลี”

ลำดับ	ชื่อกลุ่มวิสาหกิจชุมชน	หมู่บ้าน	รายชื่อหัวหน้ากลุ่ม/ตัวแทนกลุ่ม	เบอร์โทรศัพท์
1	กลุ่มผักปลอดสาร/ทอผ้า-เย็บผ้า	ม.7	นางอัมพร วงศ์ษาไทย	083-2041200
2	กลุ่มกล้วยฉาบ	ม.11	นางลัดดา ผานะ	080-6776237
3	กลุ่มตุ๊กตาดับกลิ่น	ม.11	นางวนิดา สายจันทร์	080-6776237
4	กลุ่มสมุนไพร	ม.11	นายบรรจง	084-5366795
5	กลุ่มแหนม	ม.11	นางวันพอง อานะ	091-6268252
6	กลุ่มกล้วยฉาบ	ม.2	นางสาวฉัตรนริฏ มั่นรอด	089-5563807
7	กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้า	ม.3	นางเกษร นันตะรัตน์	080-5535194
8	กลุ่มตะวันฟาร์ม	ม.3	นางเกษร นันตะรัตน์	080-5535194
9	กลุ่มไม้กวาดดอกหญ้า	ม.9	นางยุพิน เสียงใหญ่	088-2316308
10	กลุ่มหมูหลุม+เย็บผ้า	ม.3	นางเพ็ญพักตร์ จรรฆมภู	081-7659460
11	กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้ามัดย้อม	ม.11	นางณอม ศิริแก้ว	087-1857153
12	กลุ่มแคบหมู	ม.5	นางมาลี คำแก่น	065-0317152
13	กลุ่มมะขามจี๊ดจ๊าด	ม.11	นางศมิกรณ อิตารัตน์	089-8545206
14	กลุ่มผ้าเช็ดเท้า	ม.5	นางคณิจิตร สจีสองสม	086-1881802
15	กลุ่มเครื่องปั้นดินเผา	ม.11	นายสกลิต สจีสองสม	085-8630933
16	กลุ่มปลาสาม	ม.8	นางบัวเรว วงศ์ษา	085-6241748
17	กลุ่มเลี้ยงปลา	ม.8	นางคำสุข ปัญญาทิพย์	085-6241748
18	กลุ่มแหนม	ม.12	นางสุพรรณิ มีณิรัตน์	089-9981572
19	กลุ่มผักปลอดสาร	ม.12	นางสมุล จันดิเรกฤทธิ์	092-1785435
20	กลุ่มหมี่กรอบ	ม.1	นายชนะต์ ปานกลาง	081-0214302
21	กลุ่มถักโคเซต	ม.11	นางสาวสุวิมล แก้วใส	093-1810889
22	กลุ่มตัดเย็บ	ม.12	นางตรุณี จรัสดำรง	089-4321939

ภาพที่ 4 การระดมความคิดเห็นร่วมกันออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่ตรงตามความต้องการ

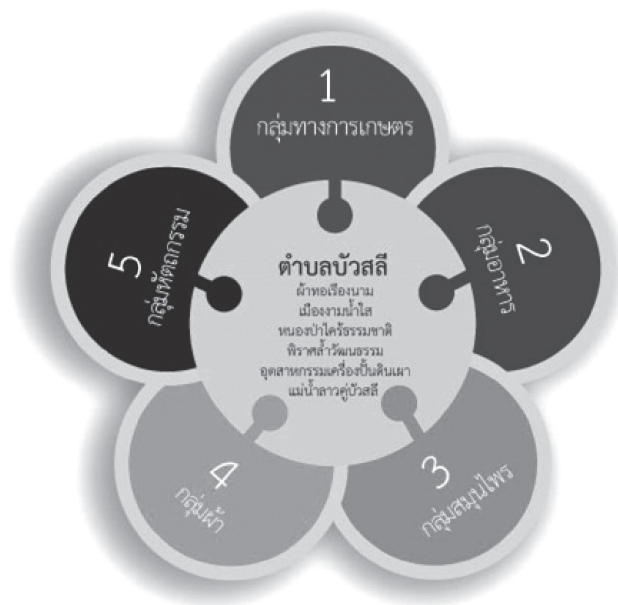
การสนทนากลุ่ม (Focus group) จากหัวหน้าและตัวแทนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบัวสลี ดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 ภาพบรรยากาศการสนทนากลุ่ม

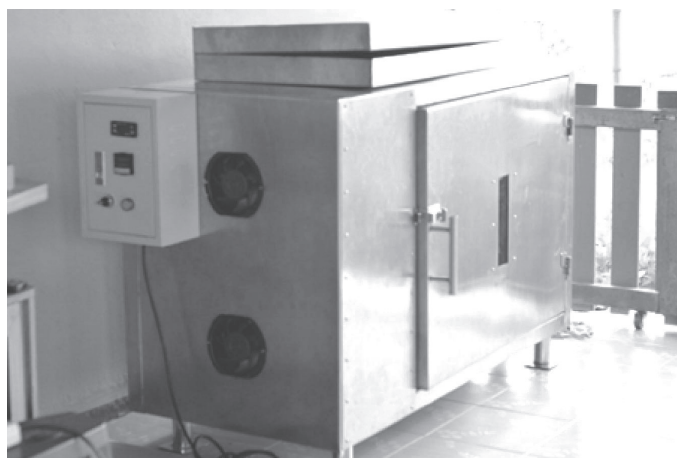
ผู้วิจัยและผู้เข้าร่วมประชุมหัวหน้าและตัวแทนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบัวสลีในครั้งนี้ได้จัดแบ่งลักษณะกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบัวสลีตามประเภทของสินค้าไว้เป็น 5 กลุ่ม ดังนี้

- 1) กลุ่มทางการเกษตร ได้แก่ กลุ่มผักปลอดสาร กลุ่มเลี้ยงปลา กลุ่มเลี้ยงกิ้ง กลุ่มเลี้ยงหมู
- 2) กลุ่มอาหาร ได้แก่ กลุ่มมะขามจี๊ดจ๊าด กลุ่มปลาซึ่ม กลุ่มแหนม กลุ่มกล้วยฉาบ กลุ่มหมี่กรอบ กลุ่มแคบหมู
- 3) กลุ่มสมุนไพร ได้แก่ กลุ่มผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร
- 4) กลุ่มผ้า ได้แก่ กลุ่มผ้าเช็ดเท้า กลุ่มตัดเย็บเสื้อสุนัข กลุ่มเสื้อผ้ามัดย้อม
- 5) กลุ่มหัตถกรรม ได้แก่ กลุ่มเครื่องปั้นดินเผา กลุ่มไม้กวาดดอกหญ้า เป็นต้น ดังจะเห็นได้จากภาพประกอบการแสดงการจัดแบ่งลักษณะกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบัวสลี ดังภาพที่ 6

ภาพที่ 6 การจัดแบ่งลักษณะของกลุ่มวิสาหกิจในชุมชนบัวสลี

1.2 การออกแบบนวัตกรรมที่เหมาะสมตามความต้องการของชุมชนโดยเน้นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีความเข้มแข็งเพื่อให้สามารถดำเนินงานภายใต้การสนับสนุนนวัตกรรมในการเพิ่มศักยภาพและส่งผลให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชนในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวโดยจะสร้างนวัตกรรมทางด้านการอบแห้งผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรโดยมุ่งเน้นที่กลุ่มทำกล้วยฉาบเนื่องจากกลุ่มมีความเข้มแข็งและสามารถต่อยอดผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ต้องการของตลาดภายใต้สัญลักษณ์ของชุมชนที่มีความเป็นหนึ่งเดียวของชุมชนตำบลบัวสลี ดังแสดงในภาพที่ 7 และภาพที่ 8

ภาพที่ 7 ลักษณะของตู้อบลมร้อนด้วยไฟฟ้ากระแสสลับสำหรับอบแห้งผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร

ภาพที่ 8 ตราสัญลักษณ์เพื่อใช้กับผลิตภัณฑ์ทุกประเภทของชุมชนบัวสลี

1.3 ขั้นตอนการทดสอบตู้อบลมร้อนก่อนถ่ายทอดเทคโนโลยีให้กับชุมชน

การพัฒนานวัตกรรมที่มีความเหมาะสมกับชุมชนโดยมีผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 คือ การถ่ายทอดเทคโนโลยีที่มีความเหมาะสมต่อชุมชนซึ่งเป็นผลจากการลงพื้นที่ในการประเมินศักยภาพของชุมชนและการระดมสมองเพื่อหาความเหมาะสมของการพัฒนานวัตกรรมที่ตรงต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ซึ่งจากการแลกเปลี่ยนพบว่ากลุ่มวิสาหกิจที่มีความเข้มแข็งและมีโอกาสในการพัฒนาที่เป็นรูปธรรมมากที่สุดคือกลุ่มผลิตกล้วยฉาบที่มีความเข้มแข็งของกลุ่มสมาชิกโดยจากการลงพื้นที่พบว่ามีปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพระยะเวลาในการเก็บรักษาและบรรจุภัณฑ์ที่ยังไม่สวยงาม

จากปัญหาดังกล่าวคณะผู้วิจัยได้ออกแบบนวัตกรรมสำหรับกำจัดน้ำมันที่อยู่ในผลิตภัณฑ์เพื่อช่วยยืดอายุของผลิตภัณฑ์ให้สามารถเก็บรักษาได้ยาวนานขึ้นโดยไม่มูกลิ่นและการออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ช่วยเพิ่มมูลค่าให้ผลิตภัณฑ์ดังแสดงในภาพที่ 9

ภาพที่ 9 ลักษณะของบรรจุภัณฑ์ของกลุ่มกล้วยฉาบ

สรุปและอภิปรายผล

สรุป

สรุปผลการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่มีความเหมาะสมต่อชุมชน

การถ่ายทอดเทคโนโลยีที่มีความเหมาะสมต่อชุมชนจากการลงพื้นที่และคัดเลือกกลุ่มวิสาหกิจกล้วยฉาบสามารถพัฒนานวัตกรรมเครื่องอบแห้งผลิตภัณฑ์กล้วยฉาบขนาด 20 กิโลกรัม โดยใช้รูปแบบของการใช้ลมร้อนและควบคุมอุณหภูมิที่ 70 องศาเซลเซียส เวลาในการอบ 70 นาที ความชื้นของกล้วยฉาบลดลง 1.83% สอดคล้องกับ อีรเดช ใหญ่บ่ก และคณะ (2553, หน้า 109-118) การอบที่อุณหภูมิที่สูงกว่าส่งผลต่อการระเหยน้ำในเนื้อวัสดุได้ดีกว่า ส่งผลให้ผลิตภัณฑ์กล้วยฉาบที่ผ่านกระบวนการอบมีความกรอบและรสชาติตรงคุณสมบัติตามความต้องการของชุมชนมากที่สุดโดยนวัตกรรมที่ได้มีความปลอดภัย สะอาดและง่ายต่อการใช้งานตามมาตรฐาน

สรุปผลสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการคัดเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่มีศักยภาพ

สร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการคัดเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่มีศักยภาพ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการคัดเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่มีศักยภาพและการวิเคราะห์ศักยภาพผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจของชุมชนบัวสลี โดยการจัดเวทีการสนทนากลุ่ม (Focus group) โดยมีหัวหน้าและตัวแทนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบัวสลีเข้าร่วมสนทนากลุ่มในครั้งนี้ 22 กลุ่ม ในการสนทนากลุ่มครั้งนี้ได้จัดแบ่งลักษณะกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบัวสลีตามประเภทของสินค้าไว้เป็นหมวดหมู่ไว้ดังนี้ คือ 1) กลุ่มทางการเกษตร อันได้แก่ กลุ่มผักปลอดสาร กลุ่มเลี้ยงปลา กลุ่มเลี้ยงกุ้ง กลุ่มเลี้ยงหมู 2) กลุ่มอาหาร อันได้แก่ กลุ่มมะขามจัดจืด กลุ่มปลาสาม กลุ่มแหนม กลุ่มกล้วยฉาบ กลุ่มหมี่กรอบ กลุ่มแคบหมู 3) กลุ่มสมุนไพร อันได้แก่ กลุ่มสมุนไพร 4) กลุ่มผ้า อันได้แก่ กลุ่มผ้าเช็ดเท้า กลุ่มตัดเย็บเสื้อสุนัข กลุ่มเสื้อผ้ามัดย้อม 5) กลุ่มหัตถกรรม อันได้แก่ กลุ่มเครื่องปั้นดินเผา กลุ่มไม้กวาดดอกหญ้า และได้สร้างเครือข่ายผ่านไลน์กลุ่มชื่อว่ากลุ่มผลิตภัณฑ์บัวสลี เพื่อเป็นการสร้างความร่วมมือประชาสัมพันธ์ ข่าวสารการเคลื่อนไหวของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลบัวสลีให้เกิดขึ้น นอกจากนี้ยังร่วมมือระดมความคิดเห็นสร้างโลโก้ จากคำขวัญตำบลบัวสลี คือ “ผ้าทอเรืองนาม เมืองงามน้ำใส หนองป่าใคร่ ธรรมชาติ พิลาสล้าวัฒนธรรม อุตสาหกรรมเครื่องปั้นดินเผา แม่น้ำลาวคู่ บัวสลี” และให้โอกาสให้สมาชิกวิสาหกิจชุมชนบัวสลีได้มีส่วนร่วมในทุกกระบวนการที่จะสร้างความร่วมมือและสร้างภาคภูมิใจให้กับชุมชนและนำมาสู่การสร้างคุณค่าและจะเป็นส่วนผลักดันในการขับเคลื่อนกลุ่มวิสาหกิจชุมชน สอดคล้องกับอนุชา ม่วงใหญ่ (2559, หน้า 12-26) ได้กล่าวไว้ว่าการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและเสริมสร้างศักยภาพชุมชนในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในภูมิภาคและชนบทในกระบวนการพัฒนาและเปิดโอกาสให้ประชาชนได้พัฒนาศักยภาพในการบริหารจัดการปัญหาได้ด้วยตนเองเพื่อประโยชน์ของตนเอง ครอบครัว และชุมชน

อภิปรายผล

จากการวิจัยในการพัฒนานวัตกรรมเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรในพื้นที่ชุมชนบัวสลี อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงราย เพื่อเป็นการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่มีความเหมาะสมต่อชุมชน สอดคล้องกับ กิตติ ลิ้มสกุล (2553, ออนไลน์) กล่าวว่าแนวคิดพื้นฐานของโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ที่เน้นภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่สากลโดยพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยใช้ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล โดยจากการสัมมนากลุ่มและลงพื้นที่พบว่ากลุ่มการแปรรูปกล้วยฉาบได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีเครื่องอบแห้งผลิตภัณฑ์ช่วยในการเพิ่มอายุการเก็บรักษาและสามารถนำผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการอบซึ่งมีความแห้งตรงตามความต้องการของผู้บริโภคสามารถเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ จากการใช้เทคโนโลยีโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนคัดเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่มีศักยภาพ เป็นการบูรณาการของทุกภาคส่วน ซึ่งเป็นการพัฒนานวัตกรรมที่เกิดจากชุมชนเพื่อถ่ายทอดลงสู่ชุมชนเพื่อก่อให้เกิดความยั่งยืนอย่างแท้จริง สอดคล้องกับ วิบูลพร วุฒิกุล และคณะ (2562, หน้า 75-82) กล่าวว่าการมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการสร้างความตระหนัก สร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นกับชุมชน สามารถกำหนดวิถีชีวิต คุณภาพชีวิต อนาคตของตนเองและชุมชนได้อย่างยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย

1.1 การส่งเสริมองค์ความรู้ให้กับชุมชนในเรื่องของการตลาด การบัญชีในส่วนของการคิดต้นทุน กำไรและการพัฒนาศักยภาพในตัวบุคคลรวมถึงการปลูกจิตสำนึกให้กับเยาวชนที่จะมาสานต่องานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

1.2 ควรส่งเสริมในการพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์รวมถึงบรรจุภัณฑ์เหมาะสม ทันสมัย และอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น

1.3 ส่งเสริมการรวมตัวของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การยกมาตรฐานผลิตภัณฑ์ให้สูงขึ้นเพื่อให้เป็นที่ต้องการของตลาดมากขึ้น

2.2 เพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้มีความหลากหลายเพื่อเป็นช่องทางในการเพิ่มปริมาณการจัดจำหน่ายให้กว้างขวางมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กิตติ ลิ้มสกุล. (2553). เส้นทาง OTOP สู่ OVOP เคล็ดลับสู่ความสำเร็จ. ค้นเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2561, จาก http://www.arip.co.th/business_news.php?id=410058.
- ช่อมาลา มานะ และอวรรณ โอภาสพัฒนากิจ. (2560). ศักยภาพการจัดการตลาดผลิตผลทางการเกษตรของกลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน. *แก่นเกษตรฉบับพิเศษ*. 1, หน้า 527-533.
- ทองศักดิ์ วัฒนา. (2554). การอบแห้งและประยุกต์ใช้งานเครื่องอบแห้งด้วยพลังงานแสงอาทิตย์. ค้นเมื่อ 13 เมษายน 2561, จาก <http://thailandindustry.com>.
- ธีรเดช ไชยบุบ, สุวิทย์ เพชรห้วยลึก, จอมภพ แวศักดิ์, มาริษา มะหิ และภรณา บัวเพชร. (2553). การพัฒนากระบวนการอบแห้งปลาด้วยเครื่องอบแห้งพลังงานร่วมแสงอาทิตย์-ไฟฟ้า ภายใต้สภาพภูมิอากาศภาคใต้ของประเทศไทย. *วารสารมหาวิทยาลัยทักษิณ*, 12 (3), หน้า 109-118.
- นันทิยา หุตานุวัตร และณรงค์ หุตานุวัตร. (2545). SWOT : การวางแผนกลยุทธ์ธุรกิจชุมชน. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร : กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์.
- วิบูลพร วุฒิกุล และคณะ. (2562). การวิเคราะห์ศักยภาพผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ส่งผลต่อเศรษฐกิจของชุมชนบัวสลี อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย. *วารสารวิชาการรับใช้สังคม มทร.ล้านนา*. 3 (1). หน้า 75-82.
- อนุชา ม่วงใหญ่. (2559). แนวทางการพัฒนาเพื่อส่งเสริมศักยภาพชุมชนและท้องถิ่น “ในศตวรรษที่ 21”. *วารสารวิชาการอีสเทิร์นเอเชีย*. 6 (3), หน้า 12 - 26.